

ИЗГОРЕНАТА ЕЛДА*

Андрейс

Ето каква история ни разказва веднъж един врябеш.

Било след Петровден. Полета врябеш: планината, рижката, ечемикът и овесът и тогава преоронът овесът, че класовете му приличали на класчетата, които сиваш били обсевиени със множество малки, жълти канарчета. Отъ изместила зърната на хлябните растения много-много се нависнали към земята, заедно със своите поморни класове.

Тукъ, въ полето, сядо така ниско, което и до сега стои, една стара, почтена вряба. Изглежда, че тази вряба много е видяла и изпитала през живота си — не току тъй те цялата е осакатена; не току тъй въ самата ѝ срѣда има огромно кукузя, а хората ѝ — наукуна, и нѣмъ мушкетирѣтѣ ѝ се показва тръва; не току тъй се е превела те подъ танеислата на горските, наклонили се напредъ, а клонетѣ ѝ се опускатъ до самата земя, припичащи на дълги, зелени коски.

Точно срещу тази вряба ниско поле съ елда. Но елдата не била като другитѣ хлябни растения. Та не се нависнала къмъ земята, а гордо и нахънчено се гордѣла въ своята прегина.

— И азъ нѣма да бъда по-бедна отъ някакъвъ си класъ съ зърна, а по красотата — той далече не може да се сравни съ менъ! — се казвала горделивата. — По красотата азъ не отстъпвамъ, може би, и на самата збѣлка: който види моитѣ цѣтѣве, става ми приятно и весело! Бед, кажи ми, врябо, виждала ли си ти презъ свои животъ краснотата като мене?

Врябета наклонила своя зеленосребристъ врябъ, като че ли искала да каже: „Разбира се, че съмъ виждала!“

Но, елдата не ѝ дала да изговори тия думи. Гизайки се, тя още повече разперила листата си, нахънчено и отъ сърце казала:

— Както виждашъ, ти си глупаво дърво, врябо, ти не заслужаваши и да се говори съ тебе; виждала ли до какво си допнѣла — въ твоето стабло трѣва да има!

Страшна буря, която невидимо се повдигла, заглушила обиднитѣ думи на елдата. Рижката, овесътъ и другитѣ хлябни растения още много нависли своитѣ класове; розовитѣ цѣтѣве на пелинѣта сѣкали своитѣ листища и припичали, предъ вѣтъра, малкитѣ си главици; единствена само елдата стояла права, както и по-предъ, и гордо гледала наоколо.

— Наведи се и ти заедно съ насъ! — ѝ шепнѣли цѣтѣветѣ.

* Елда — черенъ жолъ.

— За нѣщо на казва! — отговорила имъ елдата.

— Наведи се като мене! — ѝ казала рижката. — Не виждашъ ли, каква е буря? Напи ще те приконе къмъ земята и ще разнесе твоитѣ листища далече, далече!

— Ами! Ще се кланежъ азъ на излизанъ си вѣтъра. Не искамъ!

— Послушай поне мене — старцата! — убеждавала врябета елдата: зърнитѣ своитѣ цѣтѣве и наведи листата си, и недей гледа така сърдито сѣбѣнаватата; дори и хората — и тѣ не се оселняватъ да гледатъ право въ неж, защото може да ослѣпи очитѣ имъ. Какъ може тогава нѣмъ, невидимитѣ разгнѣни, да си позволиваете това, на което и човѣка не се решава? — Хмъ! казвала рижката! — извикала елдата. — Разъ съвсемъ не съмъ нискоко растение и, нѣмъжъ на тебе, ще гледамъ право въ небето, и тъй то!

И елдата още по-високо вдигнала своята глава и втрѣпнала погледа си право въ небето.

А въ това време все по-силно и по-силно се свѣтвало и, на край, като че ли цѣлъ свѣтъ се нахвърля въ планинѣ. Но бурята не продължила много. Скоро гърнѣтъ земинѣли, обидитѣ си разпръснали и сланието се почнало. Вонюи цѣтѣве и хлябородни растения, освѣжени следъ дъждъ, дишали чистия въздухъ и узавели. Единствена само елдата била почервѣла, като възгнѣнъ! Изгорѣла е сѣбѣнаватата и тя станала за нѣщо негодна за погледа. И нѣкой, освенъ врябета, не пожелалъ. Тя — старата и измѣчена вряба — извикала си особено жално заплакала да димни своитѣ клонки, и отъ нейнитѣ зелени листа, като съзми зевелини джолонни клонки. Въ това време едно врябеш, което вѣлово си вѣлово на едно нѣбко клонче, ѝ попитало:

— Зѣло пакъ ти, стара врябо? Нима тукъ, въ полето, не е хубаво, нима вонюе не дига Богинята благословенъ! Погледни, какъ кро бѣлѣво сланието, какъ бѣвно се движатъ прозрачитѣ облаци, какъвъ ароматъ се носи отъ цѣлѣта на креститѣ. За какво мене да се плаче тукъ?

Тогавъ врябета разпрънала на врябеша историтѣ за гордѣта елда и следъ това още по-силно затрѣпнѣли нейнитѣ сребристѣ листища и още по-често започнали да кахатъ: жонки отъ глѣвъ; като че ли врябета си спомнѣла за своята младостъ и проливала горчивъ слъзи за неж и за елдата, която въ тѣлѣна си разгнѣтъ преждеревено загнала отъ своята гордостъ и надѣнност. Превѣлъ: Г. Пановски